

L'AMANT

La lectura del mes d'abril, celebrada enmig d'un pont que ens va deixar en petit comitè, va donar lloc a un controvertit debat sobre la història que la Marguerite Duras va escriure just dotze anys abans de morir a l'edat de 82 anys.

Aquesta dada no és pas per fer safareig de l'edat de l'escriptora, sinó perquè és impactant comprovar que, a la seva vellesa i després d'haver-se fet un nom dins el món literari amb altres obres ben meritoroses, Duras té la necessitat de deixar per escrit una part ben fosca de la seva biografia, la que va viure en la seva adolescència, quan estava construint el pont entre la infantesa i l'edat adulta. I encara més corprenedor: no ho fa des de la llunyania que dona el pas dels anys amb aquella mirada ampla que combina crítica i condescendència, sinó amb la veu ben punyent encara de l'adolescent que ho està vivint. La veu que hi sentim segueix tenint el dolor i la passió, la ràbia sobretot, dels quinze anys.

Duras ens relata una entrada a l'adolescència des de la voluntat de sentir-se poderosa i desafiar el món de les convencions socials, encara que aquesta voluntat, segons com es miri, és un atemptat a la seva pròpia existència, com així també ho mostra que necessiti fer catarsi passats els vuitanta anys. L'encapçalament del relat no ens enganya:

“Molt aviat a la meua vida ja va ser massa tard. A divuit anys ja era massa tard. Entre els divuit i els vint-i-cinc anys el meu rostre va emprendre una direcció imprevista. Als divuit anys vaig envellir. “

La narradora que mai s'esmenta pel nom però que sabem que és sempre la Marguerite, de vegades en primera persona del singular i de vegades en tercera persona buscant la distància per poder emetre judicis més clars i allunyar el patiment del relat de la seva pell, ens explica el dia que va travessar el Mekong en un transbordador i va ser conscient del poder de seducció amb què podia sotmetre els homes i també algunes dones. En aquell transbordador es va iniciar la relació sensual amb el seu amant xinès. Una relació que buscava sotmetre un home de més edat que ella, que cercava posar a prova la llei que castigava amb la presó la seducció d'una menor, que també volia desafiar les convencions socials segons les quals les blanques no s'ajuntaven amb els nadius per més rics que fossin, però que, sobretot, volia sacsejar la seva família destruïda per la malaltia mental de la mare, la perversió del germà gran i la transparència d'un germà més petit a qui ni la ràbia salvava.

Les escenes d'amor estan exemptes de delicadesa: la mirada de la noia sempre està pendent del que deu ocórrer més enllà de les persianes abaixades que no deixen passar la llum insidiosa del sol i la seva veu reclama a un home xinès, desconcertat i profundament enamorat, que la tracti com si fos una prostituta. Malgrat tot, passat els dos anys de relació malaltissa, quan novament es troba en un vaixell, aquest cop rumb a França, es planteja que potser també va sentir amor per aquell home que la va iniciar en el món del sexe i que, condemnant-la socialment i familiarment, li va donar el passaport per fugir del colonialisme ranci d'Indoxina.

La mare sorgeix en el seu relat com una dona negligent i negligida, víctima del que podem intuir com un trastorn bipolar i culpable d'estimar solament el fill primogènit: el ludòpata que maltracta físicament els germans petits i que es juga tota la fortuna familiar provocant-li la ruïna. La família és una experta a dissimular la misèria per no esdevenir carn de canó de la rumorologia blanca colonial. La mare i el primogènit abominen l'amant xinès (per amant? per xinès?) però es deixen convidar per ell als millors restaurants sense dirigir-li la paraula.

La novel·la està estructurada en petits paràgrafs que no segueixen un ordre lineal en la narració. Ens assabentem dels fets i coneixem els personatges a batzegades. I totes les pàgines desprenen fredor: la Duras adulta no té cap compassió de la Marguerite adolescent.

En tot cas, és una novel·la que, agradant més o menys, no deixa a cap lector indiferent.